

Digifysiskt vårdval – Tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet (SOU 2019:42). Slutbetänkande av utredningen Styrning för en mer jämlik vård, Dnr 00582/2019

Beskrivning av ärendet

Socialdepartementets utredning har haft fokus på att lämna förslag som syftar till att på ett effektivt sätt uppnå målen i hälso- och sjukvårdslagen. Det övergripande syftet har varit att utifrån befintlig ansvarsfördelning för hälso- och sjukvård säkerställa möjligheterna för en jämlik vård, se över lagen om valfrihetssystem (LOV), utifrån tillitsbaserad styrning överväga vilka styrsystem som främjar måluppfyllelse inklusive förändringar i ersättnings- och finansieringsmodeller, analysera ett långsiktigt hållbart system för nätläkare, kartlägga användandet av inhyrd personal och ge förslag på en mer kontinuitetsbaserad vård samt överväga för och nackdelar med att införa tillståndsprovning för att bedriva hälso- och sjukvård. Utredningen ställer sig bakom flera andra utredningar vilka gjort bedömningen att hälso- och sjukvårdssystemet behöver ställas om mot en mer resursstark nära vård.

Utredningen tar upp ett antal komponenter som är särskilt viktiga i denna omställning.

Dessa är:

- Patient och invånarperspektivet behöver stärkas och hälso- och sjukvården ska utgå från individens behov.
- Personalkontinuitet krävs vilket ökar effektiviteten och patientsäkerheten.
- Transparens och långsiktighet i systemet vilket innebär att patienten förstår vad den kan förvänta sig.
- Digitala system behöver införas och användas i så stor utsträckning som möjligt.
- Ett nationellt styrsystem behövs för att minska skillnaderna mellan landstingen.
- Systemeffektiviteten i hela den offentligt finansierade hälso- och sjukvården behöver öka och primärvården behöver bli mer resurs och kompetensmässig.

I utredningens analys framkommer att primärvården har underkapacitet vilket försvårar ett fungerande vårdval och att vårdvalsreformen i ytterst liten grad bidragit till en mer jämlik och behovsanpassad vård. Resultatet har i stället blivit en spänning mellan

lagstiftningen och landstingens styrning vilket bland annat gett sämre förutsättningar för kontinuitet, effektivitet, god arbetsmiljö och information till patienterna.

Ersättningssystemet har brister bland annat avseende samordning, frekventa ändringar i utförarnas uppdrag och ersättningar samt är för detaljerade vilket inte signalerar tillit. Patientens rätt att själv välja vårdcentral ska begränsas till två gånger per år för att öka patientsäkerheten och kontinuiteten.

Landstingen ska genom LOV styra så det blir förmånligare att etablera vårdcentraler i glesbygd där det idag saknas vårdcentraler. Ersättningssystemet avseende nätläkare är en belastning för primärvården och ersättningen behöver förändras samtidigt som primärvården behöver utöka sitt eget digitala arbetssätt. Utredningen föreslår att nätläkarföretagen ska behöva ansöka om etablering i alla landsting.

Utredningen anser inte att det finns skäl att införa tillståndsprövning i hälso- och sjukvården då det redan idag regleras på annat sätt. I utredningen föreslås att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram en checklista för vad som krävs vid inhyrning av personal och att kraven i upphandlingarna blir tydligare.

Synpunkter från vård- och omsorgsförvaltningen

Vård- och omsorgsförvaltningen instämmer i att hälso- och sjukvårdssystemet behöver ställas om till en mer resursstark nära vård för att därigenom stärka patientperspektivet och kunna bedriva hälso- och sjukvård utifrån patientens behov. Förvaltningen ser positivt på att personalkontinuiteten förbättras och instämmer i att det ökar patientsäkerheten. Digitaliseringens möjligheter måste tillvaratas och utvecklas men på ett sådant sätt att det inte äventyrar patientsäkerheten. Det är även av yttersta vikt att transparensen ökar så patienten och dennes anhöriga vet vad de kan förvänta sig av hälso- och sjukvården. Vård- och omsorgsförvaltningen ställer sig även positiva till en checklista från Socialstyrelsen för vad som krävs vid inhyrning av personal.

De övriga områdena i utredningen berör inte vård- och omsorgsförvaltningens arbete med hälso- och sjukvård.

Lars Thunberg
Ordförande